

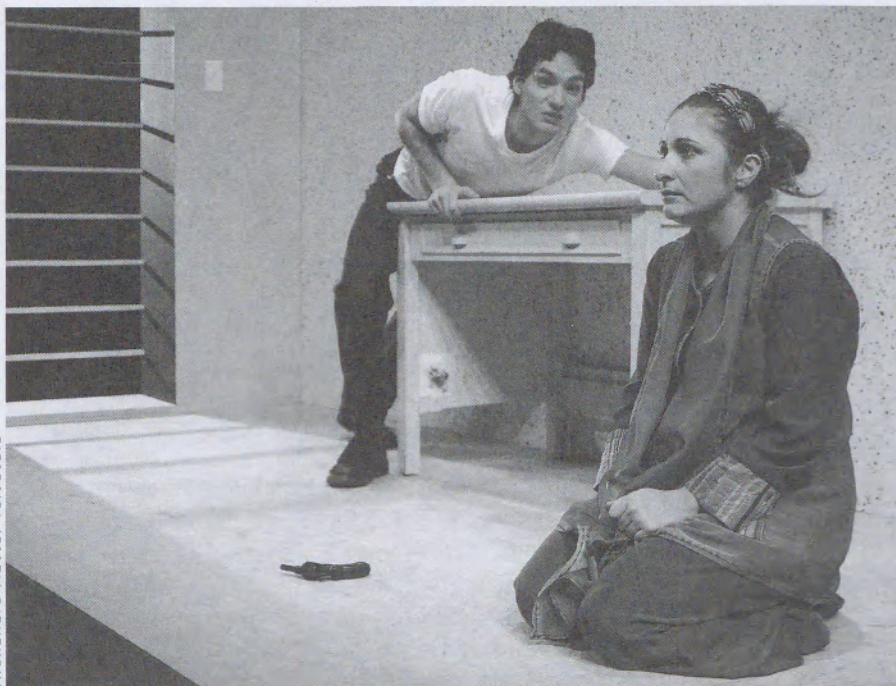
Markó Róbert

Bulvárszínház a nagy vízen túlról

OTTAWA: BC SCENE

Az embert magyar útlevelével a reptéren még félreállítják mint nemzetbiztonsági kockázatot jelentő közel-keletit; a taxis viszont – megtudván, hogy utasa magyar – csodálattal számol be Schiff András néhány hete adott nagy sikerű szonáta-koncertjéről. Az első élmények alapján úgy tűnik, Ottawa, a kanadai Brit Columbia állam székhelye kulturális szempontból végletesen kétarcú hely. A BC Scene fesztivál programjának át- és (részben) megtekintése után azonban egész másféle kép rajzolódik ki: eszerint Brit Columbia a színvonalas bulvár fellegvára, masszív, megbízható, a felső vezetőtől a hajléktalanig minden társadalmi réteget magába olvasztó közönségbázissal.

A hatasztendőnyi múltra visszatekintő Scene vezérelve, hogy minden második évben *showcase*-szerűen mutassa be egy-egy kanadai állam kultúráját. Az eseménysorozat olyan összművészeti programblokk, amely bő két hét alatt a pincétől a padlásig láttatni engedi a fókuszállam kulturális életét az undergroundtól a *mainstream*en át a magas művészetig. Kívülről érkezettként természetesen megítélhetetlen e koncepció sikeressége, a megmutatkozásra lehetőséget nyert művészeti ágak nagy száma, a programválaszték elképesztő gazdagsága ugyanakkor első pillantásra is szembeötlő. Az öt tematikus számban – irodalom; film és vizuális művészetek; színház- és táncművészet; könnyű- és világzene; klasszikus zene, dzsessz és kulináris művészetek (!) – kiállított programfüzet a tizenhárom napra csaknem száz eseményt listáz, nem számítva a világ legkülönbözőbb tájairól érkező programszervezőknek, fesztiválválogatóknak és egyéb szakembereknek fenntartott kísérőrendezvényeket. Mert túl azon, hogy a Scene sorozat Ottawa lelkes közönségének bemutatja egy-egy régió – először az atlanti partvidék, majd Alberta, Quebec, 2009-ben pedig a hazai pálya: Brit Columbia – kulturális kínálatát, exportórként is működik. Elsősorban az amerikai kontinens más részei és a Távol-Kelet felé – a például Montrealt jellemző Európa-központúságból Ottawában alig tapasztalható valami.

Alexandre Mattar felvétele

Úgy tetszik, a BC Scene középpontjában a zene áll. Különösen erős a világzene- és a dzsesszszekció – magam (színházi előadásról érkező) Brit Columbia zenei legendáinak örömmzenélésére estem be, valamint Diana Krall remekbe szabott koncertjébe hallgathattam bele, zsúfolt ház előtt, álló tapsos sikerrel. Nagy eseménynek ígérkezett a New York-i Metropolitan 2008-as operaversenyén első díjat nyert Simone Osborne dalkoncertje is, és a derék amerikaiak ízlésén ez esetben nem is volt mit vitatni, a program első, Liszt-dalokból válogatott része megkapó élmény volt. A dalok – Esterházy után szabadon –

létbizonytalanságba kerültek, olykor nemigen lehetett tudni, lesz-e következő hang, s ez Osborne megkérdőjelezhetetlen szaktudásával párosulva olyan hatást tett, mintha az énekesnő itt és most csodálkozna rá először Liszt szerzeményeire. A színházi prog-

közönség átjár a különböző műfajok, marginálisnak és fővonalbelinek beharangozott előadások között. Másfelől azonban (s erre utalt a fent említett Britten-példa is) a művészi színvonal meglehetősen egyforma. Ez a Brit Columbia színházi jelenét a maga

teljességében bemutatni igyekvő program esetében is tapasztalható: megbízhatóan közepes előadások, igényes kiállítás, ugyanakkor mindennemű teátrális kísérlet elvetése jellemzi. Az összesen hét drámai és négy táncszínházi produkciót tömörítő *showcase* öt darabját láthatam élőben.

A korábban a Trafóban is vendégszereplő Wen Wei társulat látványos, tiszta, de gyorsan elfáradó, kiüresedő *Cock-Pit* című táncelőadása nem ment revelációszámra. Még kevesebbet adott a *Dances For A Small Stage* című táncetűdsorozat, melynek koncepciója szerint nyolc fiatal – olykor korántsem hibátlan szakmai vértel-

George Littlechild felvétele

FENT: The Ecstasy of Rita Joe

BALRA: Rage

JOBBRA: Mom's The Word 2

ramra vonatkozóan is tanulságokkal járhat a félig szcenírozott musicalként beharangozott *Music From Sea To Sky* című esemény, melyen a kanadai rádiózenekar bizonyos Jocelyn Morlock és Douglas Smith musicaljeiből adott elő részleteket – Britten-opusokat közbeékelve. A fesztiválrendezvények javának otthont adó National Arts Center (NAC) közönsége – némely külföldieket leszámítva – az elképedés legkisebb jelét sem mutatta a bulvár és Britten egyetlen összefonódásán.

A NAC Észak-Amerika tíz legnagyobb befogadóképességű kulturális intézményének egyike. Funkcióját tekintve furcsán sokrétű: négy színház-és/vagy koncerttermében mintegy hatvan előadást tartanak havonta, a saját szimfonikus zenekar koncertjeitől egészen a *stand-up comedy* műfajáig. Evvel – és a kellemes, már-már lakályos, barátságos belsőterialakítással – azt éri el az intézményvezetés, hogy a

David Cooper felvétele

zetű – művész kapott bemutatkozási lehetőséget egy-egy monotánc-produkcióval, melyeket sem témájában, sem hangulatában nem fűzött össze semmi.

A kanadai drámai színházi előadások közös jellemzője a feltétlen kortársi jelleg. Nincsen komoly kultúrája a klasszikusok adaptálásának, újraértelmezésének – a fesztiválprogram előadásaiban részt vevő rendezők, színészek, drámaírók a kötetlen szakmai beszélgetéseken nem is igen értették, miért kel-

lene Shakespeare-rel, Molière-rel vagy Csehovval foglalkozniuk. Egybehangzó véleményük szerint a kortárs színház számára csakis az „új írás” értékes, mert a nézőket – akik a kanadai színházüzem mozgatórugói – kizárólag az utcán heverő téma hozza be a színházakba. És valóban, a BC Scene műsorán szereplő szöveg alapú előadások kivétel nélkül a való életből merítenek, az általam látottak közül a *Rage* a mind agresszívabbá váló tanár–diák konfliktusok problematikáját, a *The Ecstasy of Rita Joe* az indiánkérdést dolgozza fel, a *Mom's The Word 2* pedig korunk negyvenes–ötvenes anyukáinak örömeivel-bánataival szembesít. Ez utóbbi nem drámaszövegen, hanem a szereplő színésznők saját szerzeményű monológjain alapul. A produkció – ahogyan arra a címe is utal – mintegy folytatása a tizenhat évvel korábbi *Mom's The Word*-nek, melyben öt állapotos színésznő beszélt saját vágyairól, tapasztalatairól, gondolatairól a gyerekvállalással kapcsolatban. Azóta a gyerekek természetesen megnőttek, kamaszodnak immár – s e másfél évtized tapasztalatait összegzi a 2005-ben bemutatott második rész. Alison Kelly, Robin Nichol, Jill Daum, Barbara Pollard és Deborah Williams kanadai celebek: szappanopera-színésznők, tévéshow-k háziasszonyai és így tovább, s körük szerveződött az előadást jegyző Arts Club Theatre, Roy Surette rendező vezetésével. Surette munkája elsősorban a képi megvalósításban érhető tetten: a reáltér (egy konyha) reáelemeit értelmezi át, vagy helyezi új jelentés-összefüggésbe időről időre. Mindazonáltal az előadás messze elmarad attól, amit Európában színháznak hívnak: remek humorral, laza ripacsériával előadott sztorikat hall a produkcióért majd megvesző nagydíjazott.

Az iskolai erőszak Kanadában is, idehaza is mind aktuálisabb kérdésével foglalkozó *Rage*, Michele Riml vanouveri drámaíró 2005-ös munkája mint drámai szöveg számos díjat nyert Kanadától Ausztráliáig, és igazi, gazdag ifjúsági színházi alapanyag. A darab, mely egy nevelési tanácsadóban játszódik, valóban komoly és releváns kérdéseket feszeget;

nagy erénye, hogy a felszínes történetmesélés helyett az okokat próbálja feltárni. Mi vezet az erőszakhoz az iskolában: a diák személyisége, a tanár személyisége, a szülők nem megfelelő hozzáállása, az iskola-rendszer elégtelenségei? A francia nyelvű előadás, melyet Joël Beddows jegyez rendezőként, meglehetősen statikus képekből épül. Általános tapasztalatom a Kanadában látott produkciókkal kapcsolatban, hogy a színészi munka leginkább a szöveg hatásos deklamálására korlátozódik, s a színpadi mozgást, a testtudatos színészi jelenléteket majd minden esetben negligálják.

Ugyanezt láttam a *The Ecstasy of Rita Joe* esetében is, amely színészi, sőt színházi szempontból sem különösebben érdekes. Bemutatásának aktualitását részben az adja, hogy a NAC csaknem napra pontosan negyven éve, 1969. június 2-án éppen e darab előadásával nyitott. A szerző, a modern kanadai dráma atyjaként számon tartott George Ryga ukrán bevándorlók gyermeke. 1967-ben, a kanadai konföderáció létrejöttének századik évfordulójára írt darabja egyetlen esetet földolgozva beszél az indiánkérdésről általában: előítéletről, kirekesztésről, gyilkosságról. Egykori jelentősége abban állt, hogy a társadalom a bevándorló fehérek mea culpájaként fogta fel a drámát. A 2009-es felújítást pedig azért kíséri nagy visszhang, mert a társulatot (a rendezővel, a színészekkel, a tervezőkkel együtt) egytől egyig bennszülött indiánok alkotják. Köztük ott a bődületes – több mint ötvenéves – színpadi rutinnal rendelkező August Schellenberg, aki már a negyven évvel ezelőtti előadásban is játszott, s akinek minden megmozdulásán látszik, hogy azt csinál a közönségével, amit akar; alakítása azonban merő vokális technika. Az álló taps és a nagy siker itt is garantált: a kanadai néző számára sokkoló az, ami a magyarnak nem releváns. A legfontosabb tanulság, hogy a színház – ha így, ha úgy – ma is lehet társadalmi esemény.

A szerző részvételét a BC Scene fesztiválon a National Arts Center, Ottawa és a Kortárs Drámafesztivál, Budapest tette lehetővé.

**MINDEN
PÉNTEKEN!**

**KERESSE A HÍRLAPÁRUSOKNÁL
VAGY FIZESSEN ELŐ!**

Kedvezményes éves előfizetési díj 15.500 Ft

Megrendelhető a szerkesztőségben:

1089 Budapest, Rezső tér 15.

Tel: 06-1 210-5149, 210-5159; Fax: 303-9241

e-mail: lapterjesztes@es.hu